

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1957-1958.

SÉANCE DU 4 FÉVRIER 1958.

Projet de loi concernant les demandes en revision des condamnations prononcées au Congo Belge et au Ruanda-Urundi et complétant le Code d'Instruction criminelle belge d'Europe.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi que nous avons l'honneur de soumettre à vos délibérations a un double objet :

1° instaurer au Congo Belge et au Ruanda-Urundi, quant aux condamnations pénales prononcées par les juridictions non-indigènes, la voie de recours extraordinaire que constitue la revision;

2° compléter, dans le même ordre d'idées, le Code d'Instruction criminelle belge d'Europe.

Il s'inspire de la loi du 18 juin 1894 (articles 443 à 447bis du Code d'Instruction criminelle belge) dont il reprend, en les adaptant, la plupart des dispositions.

Le Code pénal congolais ne connaissant pas la division tripartite des infractions consacrée par l'article 7 du Code pénal belge, il est impossible de limiter la revision à la matière criminelle ou correctionnelle, comme le fait l'article 443 du Code d'Instruction criminelle belge.

Le projet prévoit donc que seules les condamnations comportant, soit une peine de servitude pénale supérieure à deux mois, soit une peine d'amende supérieure à deux mille francs, seront susceptibles de revision. Il ne paraît pas opportun d'autoriser la revision des peines inférieures.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1957-1958.

VERGADERING VAN 4 FEBRUARI 1958.

Wetsontwerp betreffende aanvragen tot herziening van veroordelingen uitgesproken in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi en strekkende tot aanvulling van het Europees-Belgisch Wetboek van Strafvordering.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Wij hebben de eer U ter beraadslagingen en ter beslissing een ontwerp van wet voor te leggen, dat een dubbel doel nastreeft :

1° met betrekking tot de veroordelingen tot straf uitgesproken door niet-inlandse rechtbanken, het buitengewone rechtsmiddel ter herziening, in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi invoeren;

2° in hetzelfde verband, het Europees-Belgisch Wetboek van Strafvordering aanvullen.

Het ontwerp neemt als voorbeeld de wet van 18 Juni 1894 (artikelen 443 tot 447bis van het Belgisch Wetboek van Strafvordering), waaruit het de meeste bepalingen na aanpassing overneemt.

Het Congolees Wetboek van Strafrecht kent niet de driedelige indeling van de misdrijven, zoals die wordt bepaald in artikel 1 van het Belgisch Strafwetboek; het is dan ook niet mogelijk de herziening te beperken tot de criminele of correctionele zaken, zoals artikel 443 van het Belgisch-Wetboek van Strafvordering het doet.

Het ontwerp bepaalt dus dat alleen veroordelingen tot strafdienst van meer dan twee maanden of tot geldboete van meer dan tweeduizend frank voor herziening vatbaar zijn. Het lijkt niet raadzaam herziening van lagere straffen toe te laten.

L'article 30 de la Charte Coloniale dispose en principe que l'inculpé poursuivi pour une infraction commise dans la Colonie, et qui est trouvé en Belgique, est jugé en Belgique.

D'autre part, aux termes de l'article 30bis de la Charte, les décisions rendues en matière pénale par la justice belge ou la justice coloniale ont, sur le territoire belge et sur le territoire colonial, l'autorité de la chose jugée, et y sont exécutoires de plein droit.

Il a donc paru utile de prévoir le cas où une condamnation prononcée au Congo Belge ou au Ruanda-Urundi serait inconciliable avec une condamnation prononcée en Belgique. Tel est l'objet, d'une part, de l'article 1er, 2°, et, d'autre part, de l'article II du projet, qui visent, respectivement, la demande en revision d'une condamnation prononcée au Congo Belge ou au Ruanda-Urundi, inconciliable avec une condamnation prononcée en Belgique, et celle de la condamnation prononcée en Belgique, inconciliable avec une condamnation prononcée au Congo Belge ou au Ruanda-Urundi.

L'article 3 autorise les procureurs généraux près les cours d'appel du Congo Belge et le procureur du Roi près le tribunal d'appel du Ruanda-Urundi, à demander la revision des condamnations prononcées dans les ressorts respectifs de leurs juridictions. Le droit ainsi conféré au ministère public rentre dans le cadre de la mission de protection spéciale sur les indigènes qui lui est confiée par le décret du 10 avril 1954. Le texte a toutefois une portée générale, en manière telle qu'il autorise les magistrats qu'il désigne à demander la revision même au profit des non-indigènes. Il constitue ainsi un équivalent de l'article 444, 3°, du Code d'Instruction criminelle belge, qui attribue le même droit au Ministre de la Justice.

La désignation de la juridiction à laquelle la Cour de cassation doit renvoyer la cause, soit pour instruction, soit pour le jugement au fond, se heurte à des difficultés propres à l'organisation judiciaire au Congo Belge et au Ruanda-Urundi.

Le tribunal d'appel du Ruanda-Urundi, lorsqu'il statue en matière pénale, est composé d'un magistrat de carrière et de deux assesseurs assumés. Pour le composer autrement, il ne suffirait pas d'assumer des assesseurs qui n'auraient pas connu de la cause, il faudrait aussi recourir à la désignation d'un magistrat de carrière du ressort de la Cour d'appel d'Elisabethville, pour remplacer le président du tribunal d'appel qui aurait connu de l'affaire. Il a, dès lors, paru préférable de prévoir le renvoi des affaires du Ruanda-Urundi à une des Cours d'appel du Congo Belge.

Artikel 30 van het Koloniaal Handvest bepaalt in principe dat een beklaagde die wegens een in de Kolonie gepleegd misdrijf wordt vervolgd en die in België wordt gevonden, in België wordt berecht.

Krachtens artikel 30bis van het Handvest hebben anderzijds de beslissingen, gewezen door het Belgisch of door het koloniaal gerecht, kracht van gewijsde op Belgisch en op koloniaal grondgebied en zijn zij aldaar van rechtswege uitvoerbaar.

Het is dus nuttig gebleken het geval te voorzien waarin een in Belgisch-Congo of in Ruanda-Urundi uitgesproken veroordeling niet zou overeen te brengen zijn met een in België uitgesproken veroordeling. Vandaar, enerzijds, artikel 1, 2°, en, anderzijds artikel II van het ontwerp, waarin onderscheidenlijk worden bedoeld de aanvraag tot herziening van een in Belgisch-Congo of in Ruanda-Urundi uitgesproken veroordeling die niet overeen te brengen is met een in België uitgesproken veroordeling en de aanvraag tot herziening van een in België uitgesproken veroordeling die niet overeen te brengen is met een in Belgisch-Congo of in Ruanda-Urundi uitgesproken veroordeling.

Artikel 3 machtigt de procureurs-generaal bij de hoven van beroep in Belgisch-Congo en de procureur des Konings bij de rechtbank van beroep in Ruanda-Urundi om herziening aan te vragen van de veroordelingen die in de respectieve gebieden van hun gerechten zijn uitgesproken. Het aldus aan het openbaar ministerie verleende recht valt binnen het kader van de bijzondere bescherming der inlanders die het decreet van 10 April 1954 aan deze ambtenaar toevertrouwt. De tekst heeft echter een algemene draagwijdte, in die zin dat hij de magistraten, die hij aanwijst, machtigt om herziening, zelfs ten voordele van niet-inlanders aan te vragen. Hij stemt aldus overeen met artikel 444, 3°, van het Belgisch Wetboek van Strafvordering dat hetzelfde recht toekent aan de Minister van Justitie.

De aanwijzing van het gerecht waarnaar het Hof van cassatie de zaak moet verwijzen, hetzij voor onderzoek, hetzij voor uitspraak over de zaak zelf, stuit op moeilijkheden die de rechterlijke organisatie van Belgisch-Congo en van Ruanda-Urundi eigen zijn.

Wanneer de rechtbank van beroep van Ruanda-Urundi uitspraak doet in strafzaken, is zij samengesteld uit een beroepsmagistraat en twee bijzitters die de rechter zich toevoegt. Om die rechtbank op een andere wijze samen te stellen zou het niet voldoende zijn bijzitters toe te voegen die van de zaak geen kennis hebben genomen; ook een beroepsmagistraat van het rechtsgebied van het Hof van beroep van Elisabethstad moet worden aangewezen ter vervanging van de voorzitter van de rechtbank van beroep die van de zaak kennis heeft genomen. Het is dan ook verkieslijk gebleken te bepalen dat de zaken van Ruanda-Urundi naar een van de hoven van beroep van Belgisch-Congo zullen worden verwezen.

D'autre part, le Congo Belge ne compte que deux Cours d'appel, dont les effectifs sont fort inférieurs à ceux des Cours d'appel de la Belgique d'Europe.

Le projet adopte donc des solutions souples, qui permettent notamment à la Cour de cassation de renvoyer la cause, dans certains cas, à la même Cour d'appel du Congo Belge, mais composée de magistrats qui n'ont connu ni du fond de l'affaire ni, éventuellement, de l'instruction de la demande en revision.

Le dernier alinéa de l'article 445 du Code d'Instruction criminelle belge dispose, dans le cas spécial qu'il prévoit, que si la Cour d'appel ne déclare pas que les constatations faites dans l'instruction laissent subsister contre le condamné des charges suffisantes pour une inculpation « correctionnelle ou criminelle », la Cour de cassation annulera la condamnation sans renvoi. En pareil cas, suivant l'article 447, l'arrêt de la Cour de cassation doit déclarer que l'innocence de l'accusé ou du prévenu a été reconnue.

La législation congolaise ne connaissant pas les inculpations « correctionnelles » ou « criminelles », le projet limite l'annulation sans renvoi, et partant la déclaration d'innocence, au cas où la Cour d'appel ne déclare pas que les constatations faites dans l'instruction laissent subsister contre le condamné des charges suffisantes pour quelque inculpation que ce soit.

Le projet ne comporte aucune disposition particulière en ce qui concerne les condamnations prononcées par les juridictions militaires. Il n'y aura pas de raison de donner au texte, sur ce point, une interprétation différente de celle qui est déjà donnée, relativement aux condamnations prononcées en Belgique d'Europe, aux dispositions de la loi du 18 juin 1894.

Anderzijds bestaan in Belgisch-Congo slechts twee Hoven van beroep waarvan de bezetting veel minder talrijk is dan die van de Hoven van beroep in Europees België.

Het ontwerp neemt dus soepele oplossingen aan, zodat het Hof van cassatie de zaak in sommige gevallen naar hetzelfde hof van beroep in Belgisch-Congo kan verwijzen, dat dan echter wordt samengesteld uit magistraten die noch van de zaak zelf, noch eventueel van het onderzoek der aanvraag tot herziening hebben kennis genomen.

Het laatste lid van artikel 445 van het Belgisch Wetboek van Strafvordering bepaalt, voor het bijzondere geval dat daarin is omschreven, dat wanneer het Hof van beroep niet verklaart dat de bevindingen van het onderzoek genoegzame bezwaren voor een correctionele of criminele beschuldiging tegen de veroordeelde laten bestaan, het Hof van cassatie dan de veroordeling vernietigt zonder verwijzing. Volgens artikel 447 moet, in dergelijk geval, het arrest van het Hof van cassatie verklaren dat de onschuld van de beschuldigde of van de beklaagde werd erkend.

De Congolese wetgeving kent echter geen « correctionele » of « criminele » beschuldiging; het ontwerp beperkt dan ook de vernietiging zonder verwijzing, en bijgevolg de verklaring van onschuld, tot het geval waarin het Hof van beroep niet verklaart dat de bevindingen van het onderzoek genoegzame bezwaren voor om het even welke beschuldiging tegen de veroordeelde laten bestaan.

In het ontwerp is geen enkele bijzondere bepaling opgenomen, wat betreft veroordelingen uitgesproken door militaire rechtbanken. Er zal geen reden zijn om desaangaande de tekst een andere interpretatie te geven dan die welke, met betrekking tot de in Europees België uitgesproken veroordelingen aan de bepalingen van de wet van 18 Juni 1894 reeds is gegeven.

Le Ministre des Colonies, De Minister van Koloniën,

A. BUISSERET.

Le Ministre de la Justice, De Minister van Justitie,

A. LILAR.

Projet de loi concernant les demandes, en revision des condamnations prononcées au Congo Belge et au Ruanda-Urundi et complétant le Code d'Instruction criminelle belge d'Europe.

BAUDOUIN,
ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Nos Ministres des Colonies et de la Justice,

Nous AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Nos Ministres des Colonies et de la Justice sont chargés de présenter en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

ARTICLE PREMIER.

La revision des condamnations comportant soit une peine de servitude pénale supérieure à deux mois, soit une peine d'amende supérieure à deux mille francs, prononcées par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi et passées en force de chose jugée, pourra, quelle que soit la juridiction qui ait statué, et alors même que la condamnation serait conditionnelle, être demandée dans les cas ci-après :

1° Si des condamnations prononcées, contradictoirement ou non, en raison d'un même fait, par des arrêts ou jugements distincts, contre des accusés ou prévenus différents, ne peuvent se concilier et que la preuve de l'innocence de l'un des condamnés résulte de la contrariété des décisions;

2° Si une condamnation prononcée, contradictoirement ou non, par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, ne peut se concilier avec une condamnation prononcée, en raison d'un même fait, contradictoirement ou non, par une juridiction belge d'Europe, contre une autre personne, et que la preuve de l'innocence de l'un des condamnés résulte de la contrariété des décisions;

3° Si un témoin entendu soit à l'audience, soit au cours de l'instruction préparatoire, a subi ultérieurement, pour faux témoignage contre le condamné, une condamnation passée en force de chose jugée;

4° Si la preuve de l'innocence du condamné ou de l'application d'une loi pénale plus sévère que celle à laquelle il a réellement contrevenu, paraît résulter d'un fait survenu depuis sa condamnation ou d'une circonstance qu'il n'a pas été à même d'établir lors du procès.

Wetsontwerp betreffende aanvragen tot herziening van veroordelingen uitgesproken in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi en strekkende tot aanvulling van het Europees-Belgisch Wetboek van Strafvordering.

BOUDEWIJN,
KONING DER BELGEN,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Ministers van Koloniën en van Justitie zijn gelast, in Onze naam, aan de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet voor te leggen, waarvan de tekst volgt :

ARTIKEL ÉÉN.

Herziening van veroordelingen hetzij tot strafdienst van meer dan twee maanden, hetzij tot een geldboete van meer dan tweeduizend frank, die door een niet-inlands gerecht van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi zijn uitgesproken en die in kracht van gewijsde zijn gegaan, kan, welke rechter ook uitspraak mag gedaan hebben, en zelfs wanneer de veroordeling voorwaardelijk zou zijn, aangevraagd worden in de hierna volgende gevallen :

1° Indien veroordelingen die wegens een zelfde feit door onderscheiden arresten of vonnissen tegen verschillende beschuldigten of beklaagden al dan niet op tegenspraak werden uitgesproken, met elkaar niet overeen te brengen zijn en het bewijs van de onschuld van een der veroordeelden uit de tegenstrijdigheid van de beslissingen blijkt;

2° Indien een veroordeling die door een niet-inlandse gerecht van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi al dan niet op tegenspraak werd uitgesproken, niet overeen te brengen is met een veroordeling die wegens een zelfde feit door een gerecht in Europees België al dan niet op tegenspraak werd uitgesproken tegen een andere persoon en het bewijs van de onschuld van een der veroordeelden blijkt uit de tegenstrijdigheid van de beslissingen;

3° Indien een getuige werd gehoord hetzij ter terechtzitting, hetzij in de loop van het vooronderzoek, en hij naderhand, wegens valse getuigenis tegen de veroordeelde, een in kracht van gewijsde gegane veroordeling heeft ondergaan;

4° Indien het bewijs, dat de veroordeelde onschuldig is of dat een strengere strafwet werd toegepast dan die welke inderdaad door hem werd overtreden, schijnt te volgen uit een feit dat zich heeft voorgedaan sedert zijn veroordeling, of uit een omstandigheid die hij niet in staat was te bewijzen ten tijde van het geding.

ART. 2.

La demande en revision ne sera pas recevable :

Si le demandeur, dans le cas où la demande est introduite par une des personnes visées au 1° et au 2° de l'article 3, ne joint pas à sa requête un avis motivé en faveur de celle-ci de trois avocats à la Cour de Cassation, ou de trois avocats à une Cour d'Appel du Congo Belge ou au tribunal d'appel du Ruanda-Urundi ayant dix années d'inscription au tableau;

Si la condamnation infligée ne dépasse pas la peine ou le minimum de la peine comminée, par la loi moins sévère, contre l'infraction qui a été effectivement commise;

S'il s'est écoulé plus de cinq ans depuis la condamnation définitive du faux témoin; dans le cas où cette condamnation serait antérieure à la présente loi, le délai courra à partir de la promulgation.

Lorsque la seconde condamnation, dans le cas prévu à l'article 1er, 2°, aura été prononcée par contumace, la revision pourra être demandée avant comme après la prescription de la peine.

ART. 3.

Le droit de demander la revision appartient :

1° Au condamné;

2° Si le condamné est décédé, si son interdiction a été prononcée ou s'il se trouve en état d'absence déclarée, à son conjoint, à ses descendants, à ses ascendants, à ses frères et sœurs, pour autant qu'ils établissent leur qualité par un acte d'état civil ou par un acte en tenant lieu;

3° Aux procureurs généraux près les Cours d'Appel du Congo Belge et au procureur du Roi près le tribunal d'appel du Ruanda-Urundi, suivant que la condamnation a été prononcée dans le ressort de l'une ou l'autre de ces juridictions.

ART. 4.

La Cour de Cassation connaît des demandes en revision.

Elle en est saisie, soit par la requête du procureur général près une Cour d'Appel du Congo Belge ou du procureur du Roi près le tribunal d'appel du Ruanda-Urundi, soit par une requête signée d'un avocat à la Cour de Cassation.

Ces requêtes détailleront les faits et spécifieront la cause de revision.

ART. 2.

De aanvraag tot herziening is niet ontvankelijk :

Indien de aanvrager, in het geval waarin de aanvraag wordt ingediend door een van de in 1° en in 2° van artikel 3 bedoelde personen, bij zijn verzoekschrift geen met redenen omkleed gunstig advies voegt van drie advocaten bij het Hof van Cassatie, of van drie advocaten bij een hof van Beroep van Belgisch-Congo of bij de rechtbank van beroep van Ruanda-Urundi, met tien jaren inschrijving op de lijst;

Indien de opgelegde veroordeling niet zwaarder is dan de straf of dan het minimum van de straf door de minder strenge wet gesteld op het in werkelijkheid gepleegde misdrijf;

Indien meer dan vijf jaren verlopen zijn sedert de definitieve veroordeling van de valse getuige; ingeval die veroordeling vóór de tegenwoordige wet werd uitgesproken, gaat de termijn in met de afkondiging.

Wordt de tweede veroordeling in het onder artikel 1, 2°, bepaalde geval bij weerspanningheid aan de wet uitgesproken, dan kan de herziening zowel vóór als na de verjaring van de straf worden aangevraagd.

ART. 3.

Het recht om herziening aan te vragen behoort :

1° aan de veroordeelde;

2° indien de veroordeelde overleden is, indien zijn ontzetting uitgesproken is of indien hij afwezig is verklaard, aan zijn echtgenoot, aan zijn bloedverwanten in de nederdalende en de opgaande lijn, aan zijn broeders en zusters, in zover zij hun hoedanigheid bewijzen door een akte van de burgerlijke stand of door een akte dat als zodanig geldt;

3° aan de procureurs-generaal bij de hoven van beroep van Belgisch-Congo en aan de procureur des Konings bij de rechtbank van beroep van Ruanda-Urundi, naar gelang de veroordeling in het rechtsgebied van het ene of het andere van deze gerechten is uitgesproken.

ART. 4.

Het Hof van Cassatie neemt kennis van de aanvragen tot herziening.

Zij worden bij het Hof aanhangig gemaakt hetzij door het verzoekschrift van de procureur-generaal bij een Hof van Beroep van Belgisch-Congo of van de procureur des Konings bij de rechtbank van beroep van Ruanda-Urundi, hetzij door een verzoekschrift door een advocaat bij het Hof van Cassatie getekend.

Deze verzoekschriften moeten een omstandige opgave van de feiten en een omschrijving van de grond tot herziening behelzen.

Sur le vu de la requête présentée en due forme, la Cour de Cassation, si le condamné est décédé, absent ou interdit, nommera un curateur à sa défense, lequel le représentera dans la procédure en revision.

ART. 5.

A peine de non-recevabilité de la demande, la partie civile sera sommée par le requérant d'intervenir dans l'instance en revision. Elle est tenue d'intervenir par requête à la Cour de Cassation formulée au plus tard dans les six mois de la sommation, faute de quoi l'arrêt de la Cour de Cassation sur la recevabilité de la demande en revision lui sera commun. Elle sera dans ce cas, comme aussi si elle est intervenue, mise en cause devant la juridiction saisie du jugement au fond de la revision et, soit qu'elle comparaisse, soit qu'elle ne comparaisse pas, la décision lui sera commune.

Les dispositions de l'alinéa précédent sont applicables à la partie au profit de laquelle il aura été fait application soit de l'article 85 des décrets sur l'organisation judiciaire et la compétence au Congo Belge coordonnés par l'arrêté royal du 22 décembre 1934, soit de l'article 79 du décret du 5 juillet 1948 sur l'organisation judiciaire et la compétence au Ruanda-Urundi. La requête de cette partie pourra être introduite en son nom par le Ministère public, même d'office. Le Ministère public n'est pas tenu d'accéder à la demande de cette partie.

ART. 6.

Si la revision est admise, la partie civile ainsi que la partie visée au deuxième alinéa de l'article 5 perdront le bénéfice des condamnations prononcées à leur profit et seront condamnées à telles restitutions que de droit, sans néanmoins qu'elles puissent, sauf en cas de dol personnel, être condamnées à la restitution des fruits et intérêts, si ce n'est à partir de la décision qui admettra la revision.

Hors le cas de dol personnel, elles ne pourront être condamnées à des dommages-intérêts envers le demandeur en revision: elles n'auront à supporter ni les frais du procès primitif, ni les frais du procès en revision, qui seront à charge du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, si la revision est admise.

ART. 7.

Lorsque la demande en revision sera formée pour les causes exprimées aux 1° et 2° de l'article 1er, la Cour de Cassation, si elle reconnaît que les condamnations ne peuvent se concilier, les annulera et renverra les affaires dans l'état des procédures, nonobstant toute prescription de l'action ou de la

Na inzage van het in behoorlijke vorm ingediende verzoekschrift, benoemt het Hof van Cassatie, indien de veroordeelde overleden, afwezig of ontzet is, tot zijn verdediging een curator, die hem vertegenwoordigt in de rechtspleging tot herziening.

ART. 5.

Op straffe van niet-ontvankelijkheid van de aanvraag, wordt de burgerlijke partij door de verzoeker aangemaand om tussen te komen in het geding tot herziening. Zij is gehouden tussen te komen door bij het Hof van Cassatie uiterlijk binnen zes maanden na gedane aanmaning, een verzoekschrift in te dienen, bij gebreke waarvan het arrest van het Hof van Cassatie over de ontvankelijkheid van de aanvraag tot herziening ook voor haar geldt. Zij zal in dat geval, alsook wanneer zij wel is tussengekomen, in de zaak worden betrokken voor het gerecht dat over de grond tot herziening moet uitspraak doen, en of zij al dan niet verschijnt, zal het arrest ook voor haar gelden.

De bepalingen van het vorige lid zijn van toepassing op de partij in wier voordeel zal zijn toegepast hetzij artikel 85 van de decreten op de rechterlijke inrichting en op de bevoegdheid in Belgisch-Congo, samengeordend bij koninklijk besluit van 22 December 1934, hetzij artikel 79 van het decreet van 5 Juli 1948 op de rechterlijke inrichting en op de bevoegdheid in Ruanda-Urundi. Het verzoek van deze partij kan, in haar naam, door het openbaar Ministerie worden ingediend, zelfs ambtshalve. Het openbaar Ministerie is niet gehouden het verzoek van deze partij in te willigen.

ART. 6.

Indien de herziening wordt aangenomen, verliezen de burgerlijke partij alsook de in het tweede lid van artikel 5 bedoelde partij het voordeel van de te hunnen gunste uitgesproken veroordelingen en zij worden tot zodanige teruggaven veroordeeld als naar recht; zij kunnen echter, buiten het geval van persoonlijk bedrog, niet worden veroordeeld tot teruggave van de vruchten en inkomsten, behalve te rekenen van de beslissing die de herziening aanneemt.

Buiten het geval van persoonlijk bedrog, kunnen zij niet tot schadevergoeding jegens de aanvrager van de herziening worden veroordeeld; zij dragen noch de kosten van het eerste geding, noch de kosten van het geding tot herziening, die ten laste vallen van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi, indien de herziening wordt aangenomen.

ART. 7.

Wanneer de aanvraag tot herziening gedaan wordt op de in 1° en 2° van artikel 1 vermelde gronden, vernietigt het Hof van Cassatie de veroordelingen, indien het erkent dat deze met elkaar niet overeen te brengen zijn en verwijst het de zaken in de stand van de rechtspleging en ondanks alle verjaring van

peine, devant une Cour d'Appel du Congo Belge composée de magistrats qui n'en auront pas connu primitivement. Toutefois, dans le cas prévu au 2° de l'article 1er, la Cour de Cassation pourra aussi ordonner le renvoi des deux affaires devant une Cour d'Assises ou une Cour d'Appel de Belgique qui n'en aura pas primitivement connu.

— En cas de décès, d'interdiction, d'absence, de défaut ou de contumace du condamné pour lequel la requête mentionnée à l'article 4 n'aura pas été présentée, la Cour de Cassation nommera un curateur à sa défense, lequel le représentera dans la procédure en revision.

ART. 8.

Le renvoi à une Cour d'Assises n'a lieu, en vertu de l'article 7, que si l'une des condamnations reconnues inconciliables a été prononcée par une Cour d'Assises. En cas de renvoi à une Cour d'Assises, un nouvel acte d'accusation sera dressé.

La Cour d'Assises statuera, avec l'assistance du jury, nonobstant contumace.

ART. 9.

Lorsque la cause invoquée à l'appui de la demande en revision sera celle qui est exprimée au 3° de l'article 1er, la Cour de Cassation, s'il en est justifié devant elle, annulera la condamnation et renverra l'affaire dans l'état de la procédure, nonobstant toute prescription de l'action ou de la peine, devant une Cour d'Appel du Congo Belge qui n'en aura pas connu primitivement. Le témoin condamné ne pourra pas être entendu dans les nouveaux débats.

ART. 10.

Lorsque la revision sera demandée pour l'une des causes prévues au 4° de l'article 1er, la Cour de Cassation, si elle ne rejette pas immédiatement la demande comme n'étant pas recevable, ordonnera qu'il sera instruit sur la demande en revision par une Cour d'Appel du Congo Belge qui n'aura pas connu primitivement de l'affaire, aux fins de vérifier si les faits articulés à l'appui de la demande en revision paraissent suffisamment concluants pour qu'il y ait lieu de procéder à la revision.

Il sera procédé à cette instruction à l'audience publique, après rapport fait par l'un des conseillers composant le siège et après avoir entendu le procureur général, le condamné ou le curateur à sa défense et les parties visées à l'article 5, s'il y en a au procès. Il sera statué, par arrêt motivé, sur les résultats de l'instruction et, selon que la Cour d'Appel émettra l'avis qu'il y a lieu ou qu'il n'y a pas lieu à revision,

de rechtsvordering of van de straf, naar een Hof van beroep in Belgisch-Congo dat samengesteld is uit magistraten die er vroeger geen kennis van genomen hebben. Evenwel, in het geval bepaald in 2° van artikel 1, kan het Hof van Cassatie ook de verwijzing bevelen van beide zaken naar een Hof van Assisen of naar een Hof van Beroep in België, dat er vroeger geen kennis van genomen heeft.

In geval van overlijden, ontzetting, afwezigheid, verstek of weerspannigheid aan de wet van de veroordeelde te wiens behoeve het in artikel 4 vermelde verzoekschrift niet werd ingediend, benoemt het Hof van Cassatie tot zijn verdediging een curator, die hem in de rechtspleging tot herziening zal vertegenwoordigen.

ART. 8.

Verwijzing naar een Hof van Assisen heeft krachtens artikel 7 alleen plaats, wanneer een van de als niet overeen te brengen erkende veroordelingen door een Hof van Assisen is uitgesproken. In geval van verwijzing naar een Hof van Assisen wordt een nieuwe akte van beschuldiging opge maakt.

Het Hof van Assisen doet uitspraak met bijstand van de jury, niettegenstaande weerspannigheid aan de wet.

ART. 9.

Wanneer de aanvraag tot herziening steunt op de in 3° van artikel 1 vermelde grond en het bestaan hiervan voor het Hof van Cassatie is gebleken, dan vernietigt het Hof de veroordeling en verwijst de zaak in de stand van de rechtspleging en ondanks alle verjaring van de rechtsvordering of van de straf, naar een Hof van Beroep in Belgisch-Congo dat er vroeger geen kennis van genomen heeft. De veroordeelde getuige mag in de nieuwe debatten niet worden gehoord.

ART. 10.

Wanneer de herziening wordt aangevraagd op een van de in 4° van artikel 1 omschreven gronden en het Hof van Cassatie de aanvraag niet dadelijk als niet-ontvankelijk verwerpt, dan beveelt het Hof dat tot het onderzoek over de aanvraag tot herziening zal worden overgegaan door een hof van beroep in Belgisch-Congo dat er vroeger geen kennis van genomen heeft, ten einde na te gaan of de tot staving van de aanvraag opgesomde feiten afdoende genceg schijnen om tot herziening aanleiding te geven.

Dit onderzoek heeft plaats in de openbare terechtzitting, op verslag uitgebracht door een van de zittinghoudende raadsheren en na te hebben gehoord de procureur generaal, de veroordeelde of de curator tot zijn verdediging en de in artikel 5 bedoelde partijen, indien er zijn in het geding. Over de uitslagen van het onderzoek wordt bij een met redenen omkleed arrest uitspraak gedaan en, naar

la Cour de Cassation annulera la condamnation et renverra l'affaire dans l'état de la procédure, nonobstant toute prescription de l'action ou de la peine, devant une Cour d'Appel du Congo Belge composée de magistrats qui n'auront connu ni du fond de l'affaire, ni de l'instruction de la demande en revision, ou rejettera la demande en revision

Si l'instruction n'est pas conforme à la loi, la Cour de Cassation la déclarera nulle, ordonnera qu'elle sera recommencée et renverra l'affaire en état d'instruction, à une Cour d'Appel du Congo Belge composée de magistrats qui n'auront connu ni du fond de l'affaire, ni de l'instruction de la demande en revision.

Lorsque la demande en revision portera sur une condamnation pour homicide et que l'existence de la prétendue victime de l'homicide, à une date postérieure à celle de la condamnation, sera établie, si le condamné est vivant et si les constatations faites, dans l'instruction, laissent subsister contre lui des charges suffisantes pour une inculpation autre, la Cour d'Appel le déclarera dans son arrêt, et la Cour de Cassation, en annulant la condamnation renverra l'affaire à une Cour d'Appel du Congo Belge composée comme il est dit à l'alinéa précédent; à défaut de cette déclaration, la Cour de Cassation annulera la condamnation sans renvoi.

ART. 11.

La Cour de renvoi prononcera l'acquiescement ou confirmera la condamnation annulée pour cause de revision, sauf à réduire, le cas échéant, la peine infligée par cette condamnation.

Lorsque la Cour de Cassation annulera sans renvoi une condamnation pour homicide et lorsque la cour de renvoi prononcera l'acquiescement du prévenu, il sera déclaré, dans l'arrêt, que l'innocence du prévenu a été reconnue. L'arrêt sera publié par extrait, à la demande de l'intéressé ou de ses ayants-droit et à la diligence du procureur général, dans le Bulletin Officiel du Congo-Belge et dans un journal de la région où la condamnation annulée aura été prononcée. Il sera de plus, dans les mêmes conditions affiché tant au chef-lieu de territoire où l'infraction a été relevée que dans celui où la décision primitive a été rendue. Une expédition en sera transmise au Ministre des Colonies et une autre expédition en sera délivrée au condamné ou au curateur à sa défense.

Dans les cas prévus à l'alinéa précédent, une indemnité sera allouée, à charge du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, soit au condamné, soit à ses ayants-droit. Le montant en sera fixé par le Ministre des Colonies.

gelang het Hof van Beroep advies voor of tegen herziening uitbrengt, vernietigt het Hof van Cassatie de veroordeling en verwijst de zaak in de stand van de rechtspleging, ondanks alle verjaring van de rechtsvordering, of van de straf, naar een Hof van Beroep in Belgisch-Congo dat samengesteld is uit magistraten die noch van de zaak zelf, noch van het onderzoek der aanvraag tot herziening hebben kennis genomen, of wel verwerpt het de aanvraag tot herziening.

Indien het onderzoek niet overeenkomstig de wet is geschied, verklaart het Hof van Cassatie het nietig, beveelt dat het opnieuw wordt begonnen en verwijst de zaak, in staat van onderzoek, naar een Hof van Beroep in Belgisch-Congo dat samengesteld is uit magistraten die noch van de zaak zelf noch van het onderzoek der aanvraag tot herziening hebben kennis genomen.

Wanneer de aanvraag tot herziening een veroordeling wegens doding betreft en het aanwezen van het beweerde slachtoffer van de doding op een latere datum dan die van de veroordeling gebleken is, indien de veroordeelde nog in leven is en indien de bevindingen van het onderzoek genoegzame bezwaren voor een beschuldiging tegen hem laten bestaan, dan verklaart het Hof van Beroep zulks in zijn arrest, en het Hof van Cassatie vernietigt de veroordeling en verwijst de zaak naar een Hof van Beroep in Belgisch-Congo dat samengesteld is zoals in het vorig lid bepaald, bij onstentenis van die verklaring, vernietigt het Hof van Cassatie de veroordeling zonder verwijzing.

ART. 11.

Het hof, naar hetwelk de zaak werd verwezen, spreekt de beklaagde vrij, of bevestigt de wegens herziening vernietigde veroordeling, behoudens, in voorkomend geval, vermindering van de door deze veroordeling opgelegde straf.

Wanneer het Hof van Cassatie een veroordeling wegens doding vernietigt zonder verwijzing en wanneer het hof naar hetwelk de zaak werd verwezen, de beklaagde vrijspreekt, wordt in het arrest verklaard dat de onschuld van de beklaagde werd erkend. Het arrest wordt op verzoek van de belanghebbende of van zijn rechthebbenden en door de zorg van de procureur-generaal, bij uittreksel bekendgemaakt in het Ambtelijk Blad van Belgisch-Congo en in een dagblad uit de streek waar de vernietigde veroordeling werd uitgesproken. Het wordt bovendien, onder dezelfde voorwaarden aangeplakt, zowel in de hoofdplaats van het gewest, waar het misdrijf werd vastgesteld, als in die waar de eerste beslissing werd genomen. Een uitgifte van het arrest wordt aan de Minister van Koloniën toegezonden en een andere wordt afgegeven aan de veroordeelde of aan de curator tot zijn verdediging.

In de door het vorig lid bepaalde gevallen, wordt, hetzij aan de veroordeelde hetzij aan zijn rechthebbenden een vergoeding toegekend ten laste van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi. Het bedrag wordt door de Minister van Koloniën bepaald.

Semblable indemnité pourra être allouée lorsque la peine aura été réduite.

Le demandeur en revision qui succombe sera condamné aux dépens.

L'amende perçue indûment sera remboursée avec les intérêts à 6 p. c. l'an depuis la perception.

ART. 12.

Le Code d'Instruction criminelle est complété par un article 447 *ter* rédigé comme suit :

« *Article 447ter.* — La revision d'une condamnation ou d'une décision d'internement prononcée par une juridiction belge d'Europe, inconciliable avec une condamnation prononcée, en raison d'un même fait, contre une autre personne, par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, est régie par les dispositions des articles 443 à 447 *bis*. Toutefois, la Cour de Cassation, après avoir, suivant le cas, annulé les condamnations ou la condamnation et la décision d'internement, pourra renvoyer les affaires, soit devant une Cour d'Assises ou une Cour d'Appel de la Belgique, soit devant une Cour d'Appel du Congo Belge qui n'en aura pas primitivement connu. »

Donné à Bruxelles, le 28 janvier 1958.

Een dergelijke vergoeding kan toegekend worden wanneer de straf werd verminderd.

De aanvrager van de herziening die in het ongelijk wordt gesteld, wordt tot de kosten veroordeeld.

De ten onrechte geïnde geldboete wordt terugbetaald te zamen met de interesten tegen 6 % 's jaars te rekenen van de inning.

ART. 12.

Het Wetboek van Strafvordering wordt aangevuld door een artikel 447*ter* luidende als volgt :

« *Artikel 447ter.* — De bepalingen van de artikelen 443 tot 447*bis* gelden voor de herziening van een veroordeling of van een beschikking tot internering uitgesproken door een gerecht in Europees België, welke niet overeen te brengen is met een veroordeling, wegens een zelfde feit tegen een andere persoon uitgesproken door een niet-inlands gerecht van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi. Het Hof van Cassatie kan evenwel, na, volgens het geval, de veroordelingen of de veroordeling en de beschikking tot internering te hebben vernietigd, de zaken verwijzen hetzij naar een Hof van Assisen of naar een Hof van Beroep in België, hetzij naar een Hof van Beroep in Belgisch-Congo dat er vroeger geen kennis van genomen heeft. »

Gegeven te Brussel, 28 Januari 1958.

BAUDOUIN.

Par le Roi :

Le Ministre des Colonies,

Van Koningswege :

De Minister van Koloniën,

A. BUISSETET.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

A. LILAR.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Colonies, le 27 décembre 1956, d'une demande d'avis sur un projet de loi « concernant les demandes en revision des condamnations prononcées au Congo Belge et au Ruanda-Urundi et complétant le Code d'instruction criminelle belge d'Europe », a donné le 20 mai 1957 l'avis suivant :

Le projet de loi tend à instaurer une procédure en revision des condamnations pénales prononcées par les juridictions non-indigènes du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi. Il s'inspire de la loi du 18 juin 1894 contenant le Titre IX du Livre III du Code de procédure pénale dont il reprend, en les adaptant, presque toutes les dispositions.

La principale particularité de l'avant-projet est de prévoir une nouvelle cause de revision : l'inconciliabilité d'une condamnation prononcée par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, avec une condamnation prononcée en Belgique (art. 1er, 2°). Mais l'hypothèse inverse peut se présenter : aussi la revision d'une condamnation prononcée en Belgique doit-elle pouvoir être demandée pour inconciliabilité avec une condamnation prononcée au Congo. C'est la raison pour laquelle l'article 11 de l'avant-projet apporte une modification au Code d'instruction criminelle métropolitain, auquel il ajoute un article 447ter, qui prévoit le cas.

**

Le projet s'inspirant des dispositions de la loi du 18 juin 1894, dont l'interprétation est actuellement fixée par la jurisprudence de la Cour de cassation, les observations qu'il soulève peuvent se limiter à quelques points particuliers.

**

I.

Il résulte de l'article 2 du projet que la demande de revision qui serait introduite par les procureurs généraux près les Cours d'appel ou par le Procureur du Roi près le Tribunal d'appel du Ruanda-Urundi ne doit pas être appuyée de l'avis motivé de trois avocats.

Le texte consacre ainsi expressément une interprétation donnée par la Cour de cassation en ce qui concerne les demandes de revision émanant du Ministre de la Justice (*Cass.* 21 décembre 1896, *Pas.* 1897, I, 47; BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge*, I, *Le Code d'instruction criminelle*, t. II, p. 299, n° 62).

II.

L'article premier, 2°, du projet prescrit que l'innocence de la personne condamnée par la juridiction du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi doit résulter de la contrariété des décisions pour qu'il y ait ouverture à revision de ce chef.

Il s'ensuivrait, s'il fallait s'en tenir à la lettre de cette disposition, que la Cour de cassation serait obligée, pour accueillir la demande en revision dans ce cas, non seulement de constater que les condamnations prononcées ne peuvent se concilier et que l'innocence de certaines des personnes condamnées résulte de la contrariété des décisions rendues, mais, de plus, de s'assurer que c'est l'innocence des personnes condamnées par les juridictions du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi qui découle de cette contrariété.

Pour parvenir à cette dernière conclusion, la Cour de cassation serait nécessairement amenée à s'immiscer dans l'examen du fond des affaires avant de procéder à l'annulation des décisions inconciliables. La conséquence en serait de limiter à un objet purement formel, sauf réduction éventuelle de la peine, l'intervention ultérieure de la juridiction de renvoi que prévoient les articles 7 et 10 du projet.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 27e December 1956 door de Minister van Koloniën verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « betreffende aanvragen tot herziening van veroordelingen uitgesproken in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi en strekkende tot aanvulling van het Europees-Belgisch Wetboek van Strafvordering », heeft de 20^e Mei 1957 het volgend advies gegeven :

Het wetsontwerp strekt tot invoering van een procedure tot herziening van de strafveroordelingen uitgesproken door niet inlandse gerechten van Belgisch-Congo of van Ruanda-Urundi. Het sluit aan op de wet van 18 Juni 1894 houdende Titel IX van Boek III van het Wetboek van Strafvordering, waarvan het vrijwel alle artikelen met de nodige aanpassingen overneemt.

De voornaamste eigenaardigheid van het voorontwerp is deze, dat een nieuwe oorzaak van herziening wordt ingevoerd, namelijk de onbestaanbaarheid van een veroordeling van een niet-inlands gerecht in Belgisch-Congo of Ruanda-Urundi met een in België uitgesproken veroordeling (art. 1, 2°). Maar ook het omgekeerde kan zich voordoen : de herziening van een in België uitgesproken veroordeling moet dan ook kunnen worden gevraagd wegens onbestaanbaarheid met een in Congo uitgesproken veroordeling. Daarom brengt artikel 11 van het voorontwerp een wijziging in het moederlandse Wetboek van Strafvordering aan, dat ter regeling van dit geval met een artikel 447ter wordt aangevuld.

**

Daar het ontwerp aansluit bij het bepaalde in de wet van 18 Juni 1894, waarvan de interpretatie thans door de rechtspraak van het Hof van cassatie is vastgelegd, kunnen de te maken opmerkingen tot enkele bijzondere punten worden beperkt.

**

I.

Uit artikel 2 van het ontwerp blijkt, dat de aanvraag om herziening, die door de procureurs-generaal bij de hoven van beroep of door de Procureur des Konings bij de rechtbank van beroep voor Ruanda-Urundi mocht worden ingediend, niet door een gemotiveerd advies van drie advocaten moet worden gesteund.

Zodoende bevestigt de tekst uitdrukkelijk een interpretatie van het Hof van cassatie ten aanzien van aanvragen om herziening die van de Minister van Justitie uitgaan (*Cass.* 21 December 1896, *Pas.* 1897, I, 47; BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge*, I, *Le Code d'instruction criminelle*, t. II, p. 299, n° 62).

II.

Volgens artikel één, 2°, van het ontwerp moet de onschuld van de persoon die door het gerecht van Belgisch-Congo of Ruanda-Urundi is veroordeeld, uit de tegenstrijdigheid van de uitspraken blijken om tot een mogelijke herziening uit dien hoofde te kunnen leiden.

Naar de letter uitgelegd, zou dit betekenen, dat het Hof van cassatie, ten einde de aanvraag om herziening in dit geval te kunnen inwilligen, genoodzaakt is niet alleen vast te stellen dat de uitgesproken veroordelingen niet overeen te brengen zijn en dat de onschuld van sommige der veroordeelde personen uit de tegenstrijdigheid van de uitspraken blijkt, maar ook er zich van te vergewissen dat juist de onschuld van de door de rechtsprekende instanties van Belgisch-Congo of Ruanda-Urundi veroordeelde personen uit deze tegenstrijdigheid blijkt.

Om tot zodanige conclusie te komen zou het Hof van cassatie noodzakelijk in het onderzoek van de zaken zelf moeten treden alvorens de niet overeen te brengen uitspraken te vernietigen, met het gevolg dat, afgezien van een eventuele vermindering van de straf, het latere optreden van het gerecht waarnaar de zaak overeenkomstig de artikelen 7 en 10 van het ontwerp wordt verwezen, ten aanzien van de betrokken personen zuiver formeel wordt.

La disposition consacrerait d'ailleurs du même coup une discordance injustifiée suivant que la revision serait demandée en vertu de la loi métropolitaine du 18 juin 1894, telle que le projet la complète par son article final, ou en vertu des autres dispositions de la loi qui sortira du projet.

Comme telle n'est assurément pas, dans l'intention du Gouvernement, la portée de l'article premier, 2°, il importerait de revoir cet article.

III.

Le projet ne reprend pas le texte du dernier alinéa de l'article 443 du Code d'instruction criminelle, qui est ainsi conçu :

« Lorsque la seconde condamnation, dans le cas prévu au 1°, ou la condamnation encourue par le témoin, dans le cas du 2°, aura été prononcée par contumace, la revision pourra être demandée avant comme après la prescription de la peine. »

Cette omission serait due à ce qu'il n'existe pas de Cour d'assises au Congo Belge et à ce que la disposition omise ne pourrait y trouver d'application. C'est perdre de vue qu'en vertu de l'article premier, 2°, du projet, la revision d'une condamnation prononcée par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi pourrait être demandée pour inconciliable avec un arrêt de Cour d'assises.

Dès lors une disposition inspirée de l'article 443, dernier alinéa, du Code d'instruction criminelle devrait être insérée dans le projet. Elle pourrait être ainsi conçue :

« Lorsque la seconde condamnation dans le cas prévu à l'article premier, 2°, aura été prononcée par contumace, la revision pourra être demandée avant comme après la prescription de la peine. »

Le Conseil d'Etat fait encore observer que c'est notamment en tirant argument de l'article 443, dernier alinéa, du Code d'instruction criminelle, que la Cour de cassation a admis la recevabilité d'une demande de revision fondée sur l'article 443, 1°, bien que la seconde condamnation correctionnelle fût encore susceptible d'opposition en vertu de l'article premier, alinéa 2, de la loi du 9 mars 1908 (deux arrêts du 20 juillet 1908, *Pas.* 1908, I, 304 à 307). Si la même interprétation doit prévaloir au Congo Belge, où l'opposition aux jugements par défaut est réglée comme dans la loi du 1er mars 1908, ce serait une raison de plus pour inscrire dans le projet la disposition proposée ci-dessus.

IV.

Aux termes de l'article 3, 2°, du projet, les conjoints, descendants et ascendants, frères et sœurs du condamné doivent, pour introduire une demande en revision, établir leur qualité par un acte d'état civil ou un jugement en tenant lieu.

Au Congo Belge, à la différence de ce qui se passe en Belgique, la rectification ou la reconstitution des actes de l'état civil n'a pas lieu à l'intervention du pouvoir judiciaire — bien que la question soit discutée en ce qui concerne la reconstitution des actes de l'état civil — mais est l'œuvre du pouvoir exécutif (voir GILLOT : *Manuel de l'officier de l'état civil au Congo Belge*, 1957, nos 124, 125 et 136 à 138). En outre, depuis le décret du 5 juillet 1948, la qualité d'époux peut être prouvée par des copies ou extraits d'actes d'inscription des mariages monogamiques coutumiers.

C'est pourquoi le Conseil d'Etat propose de remplacer les termes « jugement en tenant lieu » par « acte en tenant lieu ».

V.

L'article 5 du projet impose au requérant, à peine d'irrecevabilité de la demande en revision, de sommer les parties civiles d'intervenir. La sommation doit également être adressée aux indigènes au profit desquels des restitutions et des dommages-intérêts auraient été prononcés d'office (art. 5, alinéa 2). Ce faisant, le projet consacre expressément la jurisprudence de la Cour de Cassation (*Cass.* 29 septembre 1948, *Pas.* 1948, I, 517), qui a fait justice de l'enseignement de la doctrine selon lequel la sommation à la partie civile doit émaner du procureur général à la Cour de cassation (NOVELLES, *Procédure pénale*,

Meteen zou deze bepaling een niet te verantwoorden ongelijke behandeling in het leven roepen, naargelang de herziening wordt aangevraagd op grond van de door het slotartikel van het ontwerp aangevulde moederlandse wet van 18 Juni 1894 dan wel op grond van de wet die uit het ontwerp zal ontstaan.

Daar de Regering dit stellig niet zo bedoelt, dient artikel één van het ontwerp te worden herzien.

III.

Het ontwerp herhaalt niet de tekst van het laatste lid van artikel 443 van het Wetboek van Strafvordering, dat zegt :

« Wordt de tweede veroordeling, in het geval voorzien onder 1°, of de veroordeling van de getuige, in het geval voorzien onder 2°, uitgesproken bij weerspanningheid aan de wet, dan kan de herziening aangevraagd worden zowel vóór als na de verjaring van de straf. »

Dit verzuim zou te verklaren zijn door dat in Belgisch-Congo geen Hof van assisen bestaat zodat de weggelaten bepaling daar geen toepassing zou kunnen vinden. Hierbij wordt echter uit het oog verloren, dat de herziening van een veroordeling, uitgaande van een niet-inlands gerecht van Belgisch-Congo of Ruanda-Urundi, krachtens artikel één, 2°, van het ontwerp wegens onverenigbaarheid met een arrest van een Hof van assisen kan worden aangevraagd.

Bijgevolg moet een bepaling in het ontwerp worden ingevoegd, die aansluit bij artikel 443, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering. Zij kan als volgt worden geredigeerd :

« Wordt de tweede veroordeling in het onder artikel één, 2°, bepaalde geval bij weerspanningheid aan de wet uitgesproken, dan kan de herziening zowel vóór als na de verjaring van de straf worden aangevraagd. »

Hierbij moge nog worden opgemerkt, dat het Hof van cassatie juist onder inroeping van artikel 443, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering de ontvankelijkheid heeft aanvaard van een op artikel 443, 1°, steunende aanvraag om herziening, ook al kon tegen de tweede correctionele veroordeling krachtens artikel één, tweede lid, van de wet van 9 Maart 1908 nog verzet worden gedaan (twee arresten van 20 Juli 1908, *Pas.* 1908, I, 304 tot 307). Moet dezelfde interpretatie voor Belgisch-Congo gelden, waar het verzet tegen vonnissen bij verstek is geregeld zoals in de wet van 1 Maart 1908, dan is dit een reden te meer om het ontwerp met de zo juist voorgestelde bepaling aan te vullen.

IV.

Luidens artikel 3, 2°, van het ontwerp moeten de echtgenoten, de afstammelingen en ouders, broeders en zusters van de veroordeelde bij de indiening van een aanvraag om herziening hun hoedanigheid door een akte van de burgerlijke stand of door een als zodanig geldend vonnis bewijzen.

Anders dan in België heeft het verbeteren of het heropmaken van de akten van de burgerlijke stand in Belgisch-Congo buiten de rechterlijke macht plaats — al is de vraag betwist ten aanzien van het heropmaken van akten van de burgerlijke stand — en is zij het werk van de uitvoerende macht (zie GILLOT : *Manuel de l'officier de l'état civil au Congo Belge*, 1957, n°s 124, 125 en 136 tot 138). Voorts kan sedert het decreet van 5 Juli 1948, de hoedanigheid van echtgenoot bewezen worden door afschriften of uittreksels van akten tot inschrijving van gewoonte-rechtelijke monogame huwelijken.

Daarom stelt de Raad van State voor, de woorden « een vonnis dat als zodanig geldt » te vervangen door « als zodanig geldende akte ».

V.

Artikel 5 van het ontwerp eist, dat de verzoeker op straffe van niet-ontvankelijkheid van de herzieningsaanvraag de burgerlijke partijen aanmaant om tussen te komen. Een aanmaning moet ook gericht worden tot de inlanders te wier voordele een teruggave of een schadeloosstelling ambtshalve is uitgesproken (art. 5, tweede lid). Zodoende bevestigt het ontwerp uitdrukkelijk de rechtspraak van het Hof van cassatie (*Cass.* 29 September 1948, *Pas.* 1948, I, 517), die breekt met de opvatting van de rechtsleer, volgens welke de aanmaning aan de burgerlijke partij moet uitgaan van de procureur-generaal bij

Revision des condamnations pénales, T. II, 1, n° 217; R.P.D.B., T. XI, Revision, n° 114).

L'article 5 prévoit également *in fine*, que la requête de la partie qui aura été sommée d'intervenir pourra — lorsque cette partie sera un indigène au profit duquel des restitutions ou des dommages-intérêts auront été prononcés d'office — être introduite, au nom de l'indigène, par le ministère public. Le rôle du ministère public n'apparaît pas clairement de ce texte. Le ministère public peut-il agir d'office, ou uniquement à la demande de l'indigène ?

S'il est saisi d'une pareille demande, doit-il y accéder, ou jouit-il d'un pouvoir d'appréciation discrétionnaire ?

Ces questions, qui sont de nature à soulever des contestations, devraient être élucidées.

VI.

Le projet n'a pas repris la disposition de l'article 446 du Code d'instruction criminelle, qui est ainsi conçu :

« Le renvoi à une Cour d'assises n'a lieu, en vertu de l'article précédent, que si la condamnation à reviser ou l'une des condamnations reconnues inconciliables a été prononcée par une Cour d'assises. En cas de renvoi à une Cour d'assises, un nouvel acte d'accusation sera dressé.

« La Cour d'assises statuera avec l'assistance du jury, nonobstant contumace. »

S'il n'existe pas de Cour d'assises au Congo Belge, le renvoi à une Cour d'assises de Belgique peut être ordonné en vertu de l'article 7 du projet en cas de condamnations inconciliables prononcées, l'une par une juridiction non-indigène du Congo Belge ou du Ruanda-Urundi, l'autre par une juridiction belge d'Europe. Il ne serait, dès lors, pas inutile de prévoir une disposition inspirée de l'article 446 du Code d'instruction criminelle, qui serait ainsi conçue :

« Le renvoi à une Cour d'assises n'a lieu, en vertu de l'article 7, que si l'une des condamnations reconnues inconciliables a été prononcée par une Cour d'assises. En cas de renvoi à une Cour d'assises, un nouvel acte d'accusation sera dressé.

« La Cour d'assises statuera avec l'assistance du jury, nonobstant contumace. »

VII.

Le Conseil d'Etat signale enfin quelques erreurs matérielles. A l'article 3, 3°, il s'agit des « procureurs généraux près les Cours d'appel du Congo Belge » et à l'article 10, alinéa 3, l'expression « à des ayants-droit » est manifestement à remplacer par celle de « à ses ayants-droit ».

Enfin à l'article 9, dernier alinéa, la conjonction « et » a été omise avant les mots « si les constatations ... ».

La chambre était composée de :

MM. F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président; G. HOLOYE et G. VAN BUNNEN, conseillers d'Etat; L. FREDERICQ et J. LIMPENS, assesseurs de la section de législation; J. COOLEN, greffier-adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. F. LEPAGE.

Le rapport a été présenté par M. J. SAROT, substitut.

Le Greffier. — De Griffier,

(s.)
(get.) J. COOLEN.

Pour troisième expédition délivrée au Ministre des Colonies.

Le 13 juin 1957.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

R. DECKMYN.

het Hof van cassatie (NOVELLES, *Procédure pénale, Revision des condamnations pénales*, T. II, 1, n° 217; R.P.D.B., T. XI Révision, n° 114).

Volgens artikel 5, *in fine*, kan het verzoekschrift van de partij die tot tussenkomst is aangemaand — wanneer deze een inlander is te wiens voordele een teruggave of een schade-loosstelling ambtshalve is uitgesproken —, namens de inlander door het openbaar ministerie worden ingediend. De rol van het openbare ministerie komt in deze tekst niet duidelijk tot uiting. Kan het ambtshalve dan wel alleen op verzoek vanwege de inlander optreden ?

Indien een dergelijk verzoek bij hem wordt ingediend, moet dan het openbaar ministerie hieraan gevolg geven of wordt dit aan diens goedvinden overgelaten ?

Deze vragen, die uiteraard tot betwistingen kunnen leiden, moeten worden opgehelderd.

VI.

Het ontwerp herhaalt artikel 446 van het Wetboek van Strafvordering niet, dat zegt :

« De verwijzing naar een Hof van assisen heeft, krachtens het vorig artikel, slechts plaats indien de te herziene veroordeling of een van de met elkaar onverenigbaar erkende veroordelingen uitgesproken werd door een Hof van assisen. In geval van verwijzing naar een Hof van assisen, wordt een nieuwe akte van beschuldiging opgemaakt.

« Het Hof van assisen doet uitspraak met bijstand van de jury, niettegenstaande weerspannigheid aan de wet. »

Al bestaat er in Belgisch-Congo geen Hof van assisen, toch kan de verwijzing naar een Belgisch Hof van assisen krachtens artikel 7 van het ontwerp uitgesproken worden in geval van niet overeen te brengen veroordelingen, waarvan de ene door een niet inlands gerecht in Belgisch-Congo of Ruanda-Urundi, de tweede door een Belgisch gerecht in Europa is uitgesproken. Het ware dus niet overbodig een bepaling naar het voorbeeld van artikel 446 van het Wetboek van Strafvordering in het ontwerp op te nemen, als volgt :

« Verwijzing naar een Hof van assisen heeft krachtens artikel 7 alleen plaats, wanneer een van de als niet overeen te brengen erkende veroordelingen door een Hof van assisen is uitgesproken. In geval van verwijzing naar een Hof van assisen wordt een nieuwe akte van beschuldiging opgemaakt.

« Het Hof van assisen doet uitspraak met bijstand van de jury, niettegenstaande weerspannigheid aan de wet. »

VII.

De Raad van State wijst ten slotte op enkele materiële vergissingen. In de Franse tekst van artikel 3, 3°, worden bedoeld de « procureurs généraux près les Cours d'appel du Congo Belge » en in artikel 10, derde lid, moeten de woorden : « à des ayants droit » klaarblijkelijk vervangen worden door : « à ses ayants droit ».

Ten slotte kan in artikel 9, laatste lid, het voegwoord « indien » vóór de woorden « de bevindingen van het onderzoek » vervangen worden door : « en ».

De kamer was samengesteld uit :

De hh. F. LEPAGE, raadsheer van State, voorzitter; G. HOLOYE en G. VAN BUNNEN, raadsheren van State; L. FREDERICQ en J. LIMPENS, bijzitters van de afdeling wetgeving; J. COOLEN, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de h. F. LEPAGE.

Het verslag werd uitgebracht door de h. J. SAROT, substituut

Le Président. — De Voorzitter,

(s.)
(get.) F. LEPAGE.

Voor derde uitgifte afgeleverd aan de Minister van Koloniën

De 13 Juni 1957.

De Griffier van de Raad van State,